

Filipová, Helena

Slovakistika v Brně a česko-slovenské vztahy

Opera Slavica. 1998, vol. 8, iss. 1, pp. 48-50

ISSN 1211-7676

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/116531>

Access Date: 29. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Všichni, kteří docenta Másla znali, obdivovali kromě mimořádného pedagogického talentu jeho široký nadhled, strhující zanícenost badatelskou, nevšední smysl pro poctivou a objektivní práci, dovednost hájit svůj názor a lidskou i vědeckou pravdu a rovněž osobité umění svoje názory i představy neobyčejně krásně i přesvědčivě stylizovat a vyjadřovat. Zasloužil si bezesporu, aby jeho jméno v českém složitém zápase o objektivní podobu rusistiky a slavistiky v posledních čtyřiceti letech nezůstalo opomenuto.

Oldřich Richterek

Slovakistika v Brně a česko-slovenské vztahy

Od září 1997 se rozšířila oborová nabídka Ústavu slavistiky FF MU o studium dalšího západoslovanského jazyka – slovenštiny –, což v podstatě znamená završení zhruba dvouletého procesu budování nové oborové struktury. Jak si slovakistika na brněnské Filozofické fakultě povede a jak si dokáže upevnit svou pozici, to ukáže čas; soudíc však dle její první veřejné prezentace má velkou šanci stát se oborem „s tradicí“. O tom pisatelku těchto řádků přesvědčil jednodenní seminář *Slovakistika v Brně a česko-slovenské vztahy*, konaný 5. listopadu 1997 v budově FF MU. Sešlo se zde 14 přednášejících a nejméně jednou tolik hostů, aby v přátelské atmosféře debatovali o společné minulosti, jejím přerušení i o další budoucnosti, která by měla přinést novou etapu v oblasti výuky slovenštiny i na poli vědeckého bádání. Daná problematika nebyla pochopitelně nahlížena jednostranně, a proto během jednání zazněly i názory na koncepci bohemistiky na Slovensku. Účastníci semináře se pak snažili najít odpověď na ústřední otázku: kde a jak navázat na přerušenu tradici a jakou podobu by měla mít tradice nová.

Ostatně – slovo „tradice“ zaznělo během dne nejednou. Mnohé bylo řečeno hned v úvodním příspěvku I. Pospíšila, který hovořil o tradici a přínosu slovenské literárněteoretické triády (komparatistika, genologie a translologie). Následně přednesl svou koncepci brněnské slovakistiky: budování jejího statutu by mělo vycházet z domácí (tedy slovenské) metodologie, svým charakterem však obor musí směřovat vstříc novým literárněteoretickým i lingvistickým proudům a pevně se začlenit do struktury studia ostatních slovanských jazyků a literatur.

Tradice slovakistiky na MU od počátků až do dnešní doby spolu s její bilancí byla předmětem příspěvku J. Bartákové (Brno). Autorka připomenula klí-

čové postavy dějin brněnské Filozofické fakulty, které přispěly svou vědeckou prací i osobními kontakty k rozšíření čs. slovakistiky (A. Gregor, F. Wollman) a jejichž vliv přetrvává (i když ve ztenčené míře) na fakultě dodnes. Budoucí podobu české slovakistiky (resp. jednu z cest jejího vývoje) načrtl ve svém příspěvku A. Měšřan (Praha). Zaměřil se na hlavní úkoly v publikační oblasti (slovníky, lexikologické příručky atd.), které by zaplnily dosavadní publikační mezeru. Zároveň také zdůraznil nutnost alespoň primárních znalostí slovenštiny pro studenty bohemistiky. Do oblasti historie oboru posluchače zavedl příspěvek A. Zelenkové (Praha), která podrobně zmapovala dějiny literárněvědné slovakistiky meziválečného období v ČR, jak byla koncipována ve Slovanském ústavu. Autorka nejednou zdůraznila koordinační roli T. G. Masaryka v nelehkém procesu utváření charakteru a pozice SÚ.

O tradici slovenské slovakistiky hovořil J. Hvišč (Bratislava), který shrnul základní teoretické postoje a východiska při srovnávacím studiu slovanských literatur, jak byly formulovány a aplikovány badatelským týmem pod vedením D. Ďurišina. O nových vědeckých úkolech slovenské literární teorie pak informoval J. Doruľa, vedoucí Kabinetu slovakistiky SAV. V oblasti literární teorie, zaměřené tentokrát na zkoumání česko-slovenského terminologického kontextu, setrval i M. Zelenka (Praha), zabývající se aplikací pojmů *vzájemnost, společenství a kontext*. Česko-slovenský kontext, rozšířený o problematiku sestavování čítankových textů, ve svém příspěvku analyzovala D. Dorovská (Brno).

M. Jelínek (Brno) pak přesunul těžiště diskuse z oblasti literární do oblasti jazykovědné, která rovněž nabídla široké pole k diskusi. Autor se zaměřil na fenomén purismu, nacházející svoje uplatnění v současné češtině i slovenštině. Zvláště zajímavá byla pasáž věnovaná argumentům proti automatickému označování některých vazeb současné češtiny za slovakismy. Pohled na tutéž problematiku „z druhé strany“ přinesl ve svém příspěvku *Postoje k bohemizmom v súčasnej slovenčine* J. Dolník (Bratislava).

Odpolední blok byl zaměřen na výsledky aplikovaného výzkumu konkrétních literárních či historických jevů a souvislostí. O obecných souvztažnostech mezi Čechy a Slováky ve sféře bibliografické promluvil T. Mazáč (Brno), o politickém postavení Čechů a Slováků po vzniku Československa hovořila M. Romportlová (Brno), Z. Stanislavová (Prešov) pak analyzovala problematiku česko-slovenských vztahů v literatuře pro děti a mládež v 90. letech. Vídeňská slavistka G. Zand přispěla do okruhu literárních problémů svým srovnávacím rozbohem děl *Český snář* L. Vaculíka a *Lunenie* I. Kadlečíka. Poetickou tečku za odpolední sekcí i za celým setkáním udělal J. Zambor (Bratislava) při-

pomenutím slovenských ohlasů na dílo J. Skácela, zosobňujícího duši Moravy (tím získala diskuse o česko-slovenských vztazích další, regionální rozměr).

Po ukončení oficiální (monologické) části pak následoval dialog (či spíše polylog): příspěvky vyvolaly živou diskusi, které se zúčastnil i štáb Čs. rozhlasu Brno. Sestřih z diskuse přinesla stanice ČR 3 – Vltava ve dnech 18. a 19. prosince 1997 v půlhodinové relaci vždy od deváté hodiny ranní.

Seminář věnovaný česko-slovenské problematice přinesl řadu nových poznatků a podnětů pro další výzkum a spolupráci. Doufejme, že započatá tradice bude mít své pokračování.

Helena Filipová